

# Forgatókönyv

VISSZHANG - LIX. évfolyam, 19. szám, 2015. május 8.

A lap ez évi 11. számában Majtényi László és Somody Bernadette alkotmánypolitikai vázlatukban (*Legyen köztársaság!*, március 13.) konkrét, megvitatható javaslatokra bontották az „*alkotmányos jogállam*” jelszavát. Erre az írásra Lendvai Ildikó Az *alkotmányról* című írásával reflektált (2015/14., április 3.). E számunkban folytatjuk az említett írásokban megkezdett vitát.

Tételezzük fel, hogy a köztársasági elnök holnap kírja az országgyűlési választásokat, s még nyáron megtörténik a voksolás. Ezzel egy időben a Fidesz és a Jobbik elnöke bejelenti, hogy a két párt nem vesz részt a megmérettetésen. Következésképpen a demokratikus erők győznek és alakítanak kormányt valamilyen koalíciós felállásban. Nos, az új kabinet hivatalba lépését követő néhány napon belül kiderülne, hogy a kormány nem rendelkezik önálló akarattal, hanem a Fidesz kottájából játszik. Mindenhol az ő emberei ülnek, nemcsak az állami posztokat, de a gazdaság kulcsterületeit is ők foglalják el. Ráadásul az új kormányerők saját sorai is tele lennének olyan emberekkel, akik a parlamenten kívüli, tényleges hatalmi helyzetben lévők érdekeit képviselik. Semmilyen érdemi közpolitikai [munka](#) nem lenne lehetséges, ahogyan a liberális jogállam helyreállítása is csak formálisan valósulhatna meg, ha egyáltalán. Ebben a helyzetben rövid időn belül lemondana az összes tisztességes állami vezető, kormányválság lenne, majd új választások, ahol már indulna a Fidesz és a Jobbik, és felállna a megerősödött, megújult NER. S mindez miért történne így? Azért, mert oligarchikus rendszerben élünk.

Ebben a rendszerben a teljes közjogi és közpolitikai struktúra a kevesek érdekét szolgálja. Egyrészt azokat, akik ugyan választások útján jutottak hatalomra, ám azzal a társadalomnak előre be nem vallott céllal, hogy lebontsák a jogállamot, és önkényuralmat építsenek ki, s ennek eredményeként a nemzeti erőforrásokat a magántulajdonuként kezelhessék. Másrészt azokat, akik ugyan nem mérettették meg magukat semmilyen választáson, vagyis nem rendelkeznek választói felhatalmazással a kormányzásra, ám mégis tényleges részesei vagy vezetői a végrehajtó hatalomnak. Az előbbi csoport a formális hatalomban képes annyi információt és erőforrást felhalmozni, hogy csak nagy nehezen lehessen pozíciójából kiakolbólítani, s ha ez valakiknek mégis sikerülne, akkor is meg tudja őrizni befolyása egészét vagy java részét. A második kör az első segítségével már kiépített olyan hadállásokat, amelyekkel úgy tud a politikai és gazdasági élet irányítója maradni, hogy ehhez nincs szüksége politikai titulusra. Tény, hogy ez a helyzet nem öt, hanem huszonöt év alatt alakult ki. Nem véletlen az, hogy a korrupcióban mindig nagykoalíció volt, legfeljebb az azon belüli arányok változtak. És az is tény, hogy 2010-ig mindig voltak olyan vezetők a mindenkor kormányoldalon és ellenzékben, akik fel akarták számolni az egyre inkább szerkezetivé, oligarchikussá váló korrump rendszert, ám rendre elbuktak. A helyzet a második Orbán-kormány óta gyökeresen megváltozott: mára Orbánék környekén se hírük, se hamvuk az ilyen vezetőknek.

Évek óta rengeteg nyilvános és zártkörű vita zajlik arról, hogyan lehet és kell lebontani az oligarchikus rendszert, melyek az ehhez vezető utak, s milyen társadalom- és gazdaságpolitikát kellene alkalmazni hazánk emelkedő pályára állításához. Szó esik stratégiáról: közjogi elképzelésekről és szakpolitikai programokról, és rengeteget beszélünk taktikai eszközökről: az ellenzék szerkezetéről, összefogásának módjáról. Mindezen diskurzusoknak színvonalas kutatóintézetek, régóta működő és ad hoc érdekképviselői szervezetek és pártok adnak otthont, és nem szűkölködünk állampolgári akciókban sem. A következményt ismerjük: hazánk állapotához képest lesújtó az eddigi demokratikus ellenzék

teljesítménye; a Fidesz drámai népszerűségvesztéséből érdemben csak az újnáci Jobbik és az elfásult inaktívak tábora profitált. Az égbekiáltó kormányzati bűnökből nem kis részben azért nem tud hasznót húzni a demokratikus ellenzék, mert sorai között hemzsegnek a megzsarolt, opportunisták, gyáva vagy másmilyen okból alkalmatlan emberek. A felkészült bátrak viszont a közhelyeken túl nem rendelkeznek mélyreható és széles körű információkkal az orbáni állam vezetőiről, működtetőiről, így leváltásukhoz sincsenek eszközeik.

2006 őszén a demokratikus államrend megdöntésére irányuló puccskísérlet történt Magyarországon. Ebben ötletadó és irányító szerepet vitt az akkori politikai ellenzék több vezetője. Ők nemcsak hogy megúszták, hanem közel négy éven keresztül tudtak építkezni, s ez nyilván azért is volt lehetséges, mert a nyomozó és rendvédelmi hatóságoknál és majd' minden pártban, ahogyan a gazdasági életben is rendelkeztek és rendelkeznek mind a mai napig beépített emberekkel és zsarolással pórázon tartott ügynökökkel. A tisztességesek így majdnem reménytelenül ragadtak benn a cselekvőképtelen kisebbség szerepében, mert nem elég a tisztesség, felkészültnek, akcióképesnek és bábornak is kell lenni a sikerhez. És nyilván társadalmi támogatottságot is kell szerezni olyan országban, ahol alig van hagyománya az önálló véleményalkotásnak, a karakán kiállásnak, a szervezett és tartósan meglévő civil kurázsinnak és az erős közösségi szolidaritásnak. S ha a 2006-os ellenzéknek volt annyi ereje, hogy kis híján törvénytelenül elsöpörte az akkori legitim kormányt, akkor el tudjuk képzelni, hogy az elmúlt öt év összes hatalmi eszközének birtokában milyen mértékben készült föl az örökös kormányzásra, kerüljön formálisan akár ellenzékbe is.

A fentiek fényében rendkívül nehéznek tűnik a győzelem az ellenzék tisztességes, demokratikus része számára, de a helyzet mégsem reménytelen. Legalábbis elvben nem. Demokratikus, alkotmányos forradalomra van szükség, s ehhez a már zajló közjogi és szakpolitikai tervek kiérlelésén túl szükség van még valamire, amiről eddig nem beszéltünk. A liberális jogállam helyreállításának nem elégséges, ám elengedhetetlenül szükséges feltétele az oligarchikus rendszer minden korábnál részletesebb feltérképezése és a szerzett információk határozott és céltudatos felhasználása a jogszabályok maradéktalan betartásával. Enélkül a demokraták bár papírra vethetik a világ legszebb alkotmányát, kitalálhatják a legmegfelelőbb nyugdíj- vagy egészségügyi rendszert, merő értelmiségi okoskodás marad mindez, mert soha nem fognak kormányra jutni, vagy ha mégis, pár héten belül megbuknak.

Mit jelent mindez a gyakorlat szintjén? Nem mást, mint hogy a választásokig terjedő időszakban rendkívül szisztematikus munkával el kell jutni a következő forгатókönyv megvalósulásáig. Miközben az újonnan, akár csupán feles többséggel megválasztott, demokratikus kormány beiktatása és a miniszterelnök beszéde zajlik, a belépő hatalom megbízásából néhány száz ember előre tervezett módon, országszerte biztosítja a demokratikus államrend megőrzését, megvédését és a jogállam helyreállítását szempontjából kiemelt intézményeket. Ezek között egyaránt vannak alaptörvényben rögzített, kétharmaddal megtámasztott pozíciók (köztársasági elnök, nemzeti banki elnök, monetáris tanács, médiahatóság, alkotmánybíróság tagjai stb.), csakúgy mint kormány alá rendelt (ügyészségek, TEK, polgári és katonai titkosszolgálatok, országos és megyei rendőrkapitányságok kulcsvezetői stb.). A „biztosítja” azt jelenti, hogy párosával bekopognak a kérdéses vezetők irodájába, és elkezdnek tényeket sorolni. Mert az érintett intézményeket biztosítók rendelkeznek olyan, a választásokig megszerzett, érvekké formált információkkal, amelyek könnyedén meggyőzik arról az akárhány évre bebetonozott vezetőket, hogy mosolyogva mondjanak le tisztségükről, és adják át helyüket az új országgyűlés vagy kormány által kinevezendő személyeknek. Lesznek olyan szervezetek, ahová azonnal, míg máshová csak megfelelő közjogi eljárás után lehet kinevezni az új vezetőket, de ez utóbbi helyeket is lehet a demokrácia érdekében azonnal stabilizálni. Kiemelten fontos, hogy ne pártpolitikusok, hanem felkészült, a liberális demokrácia iránt elkötelezett, független szakemberek váljanak az adott szervezetek új irányítóivá vagy tagjaivá.

De folytassuk a forгатókönyv írását! Amikor a miniszterelnök a parlamenti üléssteremben befejezte a beszédét, és a beiktatás teljes szertartása lezajlott, visszavonul rövid időre. Ezalatt az új titokgazda (a frissen kinevezett belügy- vagy a titkosszolgálatokért felelős miniszter) feloldja a minősítését több kritikus

dokumentumnak, s ezeket teljes terjedelmében néhány adminisztratív munkatárs egy korábban létrehozott honlapra feltölti, hogy a nem sokkal később kezdődő sajtókonferencián a nyilvánosság elé lehessen tárni. Mindeközben a kormányfő gondoskodik arról, hogy a legfőbb ügyészség demokrácia iránt elkötelezett tevékenységet végezzen a legfőbb ügyész lemondását követően, s kinevezi a titkosszolgálatok és a rendőrség vezetőit. Majd nemzetközi sajtótájékoztatót tart az országházban, ahol elmondja, hogy új időszámítás kezdődik a köztársaság rehabilitálásával, a fékek és ellensúlyok rendszerének helyreállításával, hazánk transzatlanti elkötelezettségének megerősítésével, szociál- és gazdaságpolitikai fordulattal és így tovább. Leszögezi, hogy küldetésének érzi a demokrácia hosszú távú megvédését, s ezért - mintegy előfeltételként - az oligarchikus rendszer felszámolását. Közli, hogy ennek érdekében törvényes keretek között az elmúlt órákban munkatársain keresztül biztosított számos fontos intézményt, így a legfőbb ügyészséget, kinevezett több tisztségviselőt, és tájékoztatásul közli, hogy a kivetítőn látható, titkosságától megfosztott, a széles nyilvánosság számára hozzáférhető dokumentumokra bukkant, amelyek felvetik annak az alapos gyanúját, hogy egyes állami alkalmazottak, magánszemélyek és szervezetek súlyos bűncselekményeket követtek el az elmúlt években, és olyan képességekkel rendelkeznek, hogy (ismét) megkísérelhetik a demokratikus államrend megdöntését. A miniszterelnök azt is elmondja, hogy ezen információk alapján feljelentést tesz, s a nyomozó hatóságok elkezdik tenni a dolgukat. Nem sokkal ezután a kormány képes lesz arra, hogy abszolút többségből is új alkotmányt fogadtasson el, mert a formálisan kisebbségbe került, de az oligarchikus rendszeren keresztül ténylegesen még mindig többségben lévő ellenzéknek is tud olyan érveket mondani, amelyekkel meggyőzi őket az együttműködésről, a demokrácia helyreállításának fontosságáról. Vagyis az új kormány azon nyomban biztosítja a demokrácia alapjait rendvédelmi és intézményi oldalról, majd a kormányzás teljes (köz)jogi és szakpolitikai tudásának és eszköztárának dinamikus és módszeres használatával rendszerszinten is felszámolja a kevesek törvénytelen uralmát és létrehozza a tartósan működőképes, hatékony jogállamot.

A fent leírtak egy része kevesebb mint huszonnégy óra alatt játszódik le, az új közjogi struktúra felállítása pedig pár napon belül befejeződik. A demokratikus állami működés visszafordíthatatlanná tételének munkálatai nyilván a teljes kormányzati ciklust felölelik, ahogy az emberek gyarapodását lehetővé tevő gazdaság- és társadalompolitika gyakorlatba ültetése is. Ha nem lesz képes az új, demokratikus kormány egy hét alatt betölteni az alkotmányosan rendelkezésére álló teljes hatalmi teret, ami az oligarchikus rendszer megbénítását és felszámolásának elkezdését jelenti, esélye sincs arra, hogy pár hétnél, legfeljebb néhány hónapnál tovább húzza. Ennek a következménye pedig beláthatatlan lenne az ország számára.

Ahhoz, hogy az itt vázolt forgatókönyv megvalósulhasson, több dologra van szükség. 1) Mindenekelőtt arra a felismerésre, hogy a hatalomra kerüléshez és annak megtartásához szükség van az oligarchikus állam természetéről, felépítéséről, vezetőiről és működtetőiről szóló információkra. Önmagában ezáltal természetesen nem lehet előállítani azt a társadalmi támogatottságot, amellyel a választás megnyerhető, ennek hiányában azonban a becsületes demokraták biztosan nem tudnak győzni. 2) Ezeket az információkat szisztematikusan kell gyűjteni és elemezni, s ennek során objektívnek kell maradni. Vagyis nem lehet különbséget tenni a bűnösök pártállása között. Ki kell mondani, ha olyan valakiről derül ki, hogy összejátszik az orbáni rendszerrel, aki a barátunknak vagy párttársunknak hazudta magát, nem szabad többé barátunknak tekinteni, hanem maffiózók ügynökének kell bélyegezni. Az árulók megnevezése, kiközösítése és jogi eljárás alá vonása erősíti azt a csoportot, amely kivetí öket magából. 3) Fel kell ismerni, hogy a szükséges információk beszerezhetőek. Számos olyan demokrata szakember van az országban, akire lehet számítani ebben a munkában. Az ő megtalálásuk, a velük való együttműködés tehát lehetséges. 4) Feltétele ennek a munkának az, hogy a demokratikus pártok mindegyikében, ahogyan mind több civil szervezetben legyenek erre a feladatra véd- és dacszövetséget kötni kész és képes, bátor emberek. Mert ebben is egymásra vannak utalva a demokraták. Sőt, ez az a terület, ahol leginkább igaz az egymásra utaltság. 5) A megszerzett információkat okosan és céltudatosan, ha kell, ravaszul kell felhasználni. Csak mind szélesebb körű tájékozottság mellett, a valóság mély ismeretében lehet eldönteni, hogy milyen esetben lehet vagy kell kompromisszumot kötni. Hiszen meglehet, hogy az új, demokratikus

kormánynak politikai értelemben is vádalkut kell kötnie egyesekkel. A kompromisszumkötések tényét nyilvánosságra kell hozni, hogy a közvélemény lássa, nem az ő háta mögött köttetnek alkuk. El kell kerülni, hogy megismétlődjének a rendszerváltozás zavaros mutyái, mert az egész itt taglalt forgatókönyvhöz társadalmi támogatást kell szerezni. Az emberek bizalma nélkül nem bontható le az oligarchák birodalma, és nem építhető újjá a köztársaság. 6) Ezt a munkát szakszerűen és fegyelmezetten, a ma is érvényben lévő jogszabályok betartásával kell elvégezni. Manapság a legtöbb kritikus információ nyílt forrásokból hozzáférhető. Államtitkokkal pedig csak annyiban kell foglalkozni, hogy legyenek olyan emberek, akik tudják, melyek a minősített adatok, azok hol és miként érhetőek majd el törvényesen akkor, ha a demokratikus kormánynak szüksége lesz rájuk. Ne legyen kétségünk: ezen terv végrehajtásának megakadályozására, az abban közreműködők megfélemlítésére, lejáratására fognak törekedni azok, akiknek a kárára épül majd újjá a demokrácia. S ezek között külföldi erők is akadnak. Nem szabad tehát könnyű érveket szolgáltatni Orbánéknak és szövetségeseiknek, hanem rendkívül határozottan, a törvényesség útján kell haladni.

A demokratikus ellenzékben szerencsére megvan a hajlandóság a szakpolitikai egyeztetésekre. Tudunk együtt tüntetéseket is szervezni, s bár a közös politikai akcióink meglehetősen egyenetlen színvonalúak és egyelőre finoman fogalmazva sem túl hatásosak, legalább nem zárkózunk el egymástól. Ez fontos, reményteli jövővel kecsegtető fejlemény. Ám az általam leírtak mindezeknél lényegesen kényesebb kérdéseket vetnek fel, mert itt a tét sokkal komolyabb, közvetlenebb és személyesebb. 1990 óta sok mindent elkenünk a pártok szintjén is és társadalmi szinten is. Nemegyszer nagykoalícióban sunnyogtunk, ha párt- és kampányfinanszírozásról vagy egy-egy szupergazdag honfitársunk cselekedeteiről volt szó, mert sokan voltak érintettek ezekben az ügyekben, s még mindig célszerűbb volt csoportérdekekre hivatkozva megmagyarázni a disznóságokat, mint mindent borítani. Ki kell mondanunk végre, hogy az oligarchikus rendszer felszámolásához és a jogállam újraépítéséhez minden tabut le kell döntenünk. A szennyes rejtegetésében való részvétel ilyen vagy olyan lojalitásra való hivatkozással bűnrészességet, vagyis a jelenlegi állapotok fenntartásában való érdekeltséget jelent. Ez pedig a demokratikus értékek elárulásával, gyermekeink jövőjének megrablásával egyenlő. Aki tényleg el akarja takarítani az útból Orbán rendszerét, és valóban demokráciát akar, annak fel kell vennie a kesztyűt nemcsak a nyilvánvaló ellenféllel, hanem az akár a saját sorainkban is rejtőzködő, nekünk barátságot hazudó ellenséggel is.

Rengeteg hangos szólamot lehet hallani mindenhol, amelyek ostromozzák a maffiaállamot, és korrektül leírják a foglyul ejtett állam természetét. Szükségszerűen sokat foglalkozunk a korrupcióval általában és egy-egy emberrel, valamint üzlettel összefüggésben is. De be kell látnunk, hogy sajtótájékoztatóink, cikkeink és jelentéseink túlnyomó többségben nem az oligarchákkal, hanem azok strómanjaival foglalkoznak. Ha véletlenül horgunkra akadnak az igazi nagy halak, akkor leginkább hallgatás vagy vérlázító cinizmus a válasz. Többször minden oldalról. Mindez nem meglepő, hiszen a strómanok esetében egyszerű mindig csak a másik fél kijáróit célkeresztbe állítani, az oligarchákkal viszont több a probléma: az ő tevékenységük könnyen a barátainkhoz is elérnek, ügyleteik nem ismernek csoportok közti határokat. Hiszen azért is voltak képesek óriási befolyásra szert tenni, és olyanná formálni országunkat, amilyenné lett, mert „a bulijaikban mindenki benne van”.

Ezért aztán nem történik semmi. Pedig történhetne. Csak és kizárólag bátor elhatározás kérdése, hogy a fentebb vázolt cselekvési tervet átültetjük-e a gyakorlatba. És ez jó hír. A kibúvó keresése a tehetetlenség, vagyis a kormányzásra való eleve alkalmatlanság, rosszabb esetben a bűnrészesség bizonyítéka. Vajon kik lesznek szövetségeseik ebben a munkában? Illúzióink nem lehetnek, a felelősségünk óriási. Itt és most vesztegetjük el az életünket és a jövőt. Vagy mentjük meg hazánkat. Tessék választani!